

ΕΡΕΥΝΑ ΣΕ 14.000 ΜΑΘΗΤΕΣ
ΗΛΙΚΙΑΣ 10-17 ΕΤΩΝ

ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΣΥΝΗΘΕΙΕΣ

Ελληνικό Κεντρο Ασφαλούς Διαδικτύου
www.SaferInternet4Kids.gr

SaferInternet4Kids.gr
ΓΙΑ ΕΝΑ ΑΣΦΑΛΕΣΤΕΡΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

ΕΡΕΥΝΑ ΣΕ 14.000 ΜΑΘΗΤΕΣ ΗΛΙΚΙΑΣ 10-17 ΕΤΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΣΥΝΗΘΕΙΕΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	2
Γενικά Στοιχεία Έρευνας	3
Γενικά Συμπαράσματα.....	5
Προτεινόμενες Δράσεις από το Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου	5
Σχέση Παιδιών με το Διαδίκτυο.....	7
Κίνδυνοι διαδικτύου	16
Χρήση κοινωνικών δικτύων	22
Χρονικά όρια Χρήσης του διαδικτύου	25
Γενικές Οδηγίες από το Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου.....	29

Εισαγωγή

Το διαδίκτυο είναι ένας καταπληκτικός κόσμος που έχει ανοίξει νέους ορίζοντες μάθησης, επικοινωνίας και ψυχαγωγίας στη ζωή μας. Μέσω του διαδικτύου οι νέοι σήμερα έχουν ευκαιρίες για πληθώρα δραστηριοτήτων που μπορούν να ενισχύσουν τις δεξιότητές τους και να ενδυναμώσουν τη γνώση και τη δημιουργικότητά τους.

Το διαδίκτυο όμως είναι ένας κόσμος ανοιχτός προς όλους και αυτό το βασικό χαρακτηριστικό του είναι που κρύβει και τους μεγαλύτερους κινδύνους. Διαδικτυακή αποπλάνηση, εθισμός, διαδικτυακός εκφοβισμός, υποκλοπή προσωπικών δεδομένων, παραπληροφόρηση είναι μόνο μερικές από τις προκλήσεις που καλούνται οι σημερινοί γονείς και εκπαιδευτικοί να αντιμετωπίσουν προκειμένου να εξασφαλίσουν μια ασφαλή και ποιοτική ψηφιακή ζωή για τα παιδιά.

Αρωγός και σε όλη αυτή την προσπάθεια είναι το Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου που ξεκίνησε να λειτουργεί από το Ιούλιο του 2016 υπό την αιγίδα του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας και πιο συγκεκριμένα του Ινστιτούτου Πληροφορικής. Είναι επίσημος εκπρόσωπος στην Ελλάδα των Πανευρωπαϊκών Οργανισμών INSAFE/INHOPE που χαράσσουν την ευρωπαϊκή στρατηγική για ένα ασφαλές και ποιοτικό διαδίκτυο.

Το Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου παρέχει ενημέρωση, βοήθεια και υποστήριξη στους μικρούς και μεγάλους χρήστες του διαδικτύου με την ανάπτυξη τριών διακριτών δράσεων:

- Μέσω της ιστοσελίδας www.saferinternet4kids.gr μπορεί κανείς να ενημερωθεί και να αντλήσει υλικό σχετικό με την ασφαλή χρήση του διαδικτύου και τη χρήση των κοινωνικών δικτύων με το οποίο μπορεί με τη σειρά του να ενημερώσει διαδραστικά παιδιά και νέους κάθε ηλικίας. Το ενημερωτικό αυτό portal απευθύνεται τόσο σε γονείς και εκπαιδευτικούς όσο και σε εφήβους και παιδιά και περιλαμβάνει κατάλληλο πολυμεσικό υλικό.
- Μέσω της συμβουλευτικής γραμμής Βοήθειας Help-line (διαθέσιμη τηλεφωνικά στο 210-6007686 και μέσω του ιστοχώρου www.help-line.gr), εξειδικευμένοι ψυχολόγοι παρέχουν υποστήριξη και συμβουλές για εξειδικευμένα θέματα που σχετίζονται με τη υπερβολική ενασχόληση στο διαδίκτυο, τον διαδικτυακό εκφοβισμό, την έκθεση σε ακατάλληλο περιεχόμενο και άλλους προβληματισμούς σχετικά με τη χρήση του διαδικτύου, του κινητού τηλεφώνου και των διαδικτυακών παιχνιδιών.
- Μέσω της Ανοιχτής Γραμμής Καταγγελιών για το παράνομο περιεχόμενο του διαδικτύου SafeLine (<http://www.safeline.gr>), δέχεται καταγγελίες για παιδική κακοποίηση και παράνομη χρήση του διαδικτύου και συνεργάζεται τόσο με την Ελληνική αστυνομία όσο και με την INTERPOL μέσω του Ευρωπαϊκού οργανισμού INHOPE. Η SafeLine είναι δηλαδή ένα κομμάτι ενός μεγάλου παζλ καθώς η καταπολέμηση του παράνομου περιεχομένου του διαδικτύου είναι υπόθεση παγκόσμιας κλίμακας και δεν περιορίζεται από εθνικά σύνορα.

Γενικά Στοιχεία Έρευνας

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε το Νοέμβριο – Δεκέμβριο του 2018 υπό την έγκριση του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων (αριθμός πρωτοκόλλου έγκρισης διεξαγωγής έρευνας για σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης Φ15/109951/173050/Δ1 και για σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης 178261/Δ2).

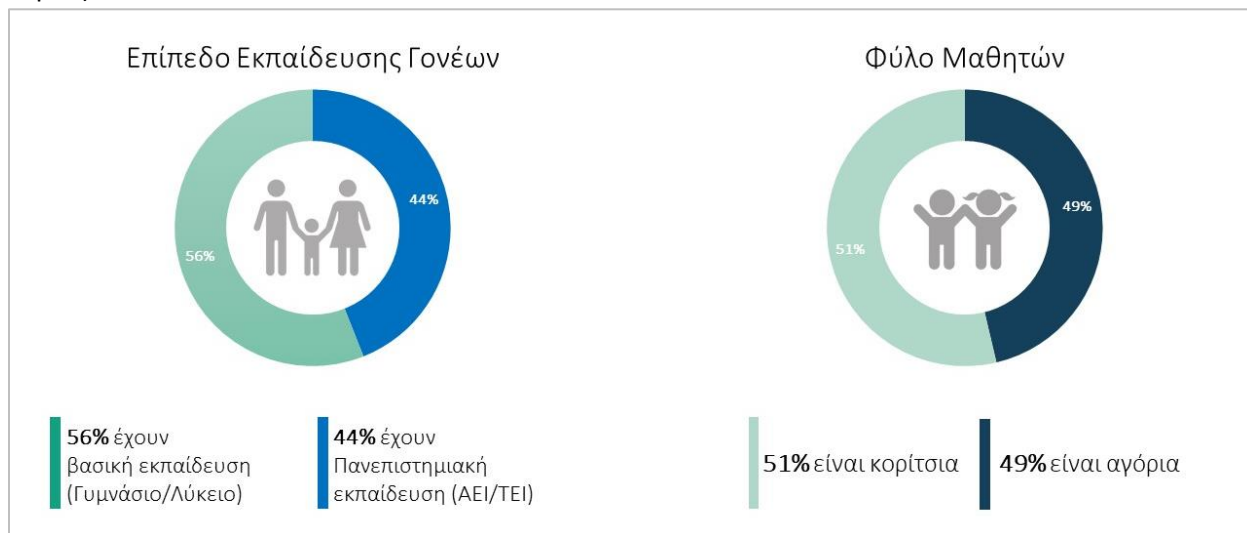
Η μονάδα ανάλυσης ήταν μαθητές πρωτοβάθμιας (Ε' και ΣΤ' τάξεις) και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Γυμνάσια και Λύκεια). Πιο συγκεκριμένα, συμμετείχαν 14.000 μαθητές ηλικίας 10-17 ετών από 400 σχολεία της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης, του Ηρακλείου Κρήτης, της Λάρισας και της Πάτρας.

Η εξαγωγή του δείγματος βασίστηκε στην τεχνική της δειγματοληψίας κρίσεων (judgement sampling¹). Η συλλογή των μονάδων έγινε με επιλογή των ερευνητών του Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ), Ινστιτούτο Πληροφορικής, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων έτσι ώστε το δείγμα να είναι αντιπροσωπευτικό. Διενεργήθηκε με τη μορφή ανώνυμου online ερωτηματολογίου το οποίο συμπληρώθηκε από τις μονάδες ανάλυσης (μαθητές) κυρίως στο μάθημα της πληροφορικής υπό την επίβλεψη του εκπαιδευτικού τους. Μεταβλητές της έρευνας είναι η εκπαιδευτική βαθμίδα στην οποία ανήκουν οι μονάδες ανάλυσης (Δημοτικό – Ε΄ και ΣΤ΄ τάξεις / Γυμνάσιο / Λύκειο), το φύλο (Αγόρι / Κορίτσι), η περιοχή δειγματοληψίας (Αθήνα / Θεσσαλονίκη / Ηράκλειο / Λάρισα / Πάτρα) και το μορφωτικό επίπεδο των γονιών (Βασική Εκπαίδευση / Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση).

Το 51% των ερωτηθέντων ήταν κορίτσια και το 49% αγόρια. Από αυτά το 19% ήταν μαθητές Δημοτικού, το 67% Γυμνασίου και το 14% Λυκείου.

Οι γονείς / κηδεμόνες των παιδιών που συμμετείχαν στην έρευνα κατά 56% είχαν ολοκληρώσει βασική εκπαίδευση (Γυμνάσιο / Λύκειο) και κατά 44% είχαν ολοκληρώσει ΑΕΙ (Πανεπιστημιακού / Τεχνολογικού Τομέα).

Ο κύριος στόχος υλοποίησης της έρευνας από το Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου του ΙΤΕ, ο οποίος και επετεύχθη, ήταν η αποτύπωση των διαδικτυακών συνηθειών των παιδιών και η εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων που θα χρησιμοποιηθούν ως κατευθύνσεις στο σχεδιασμό της πολιτικής αφύπνισης και ενημέρωσης του Κέντρου προς τα παιδιά, τους γονείς αλλά και τους εκπαιδευτικούς. Σκοπός επίσης είναι η συγκεκριμένη έρευνα να ενταχθεί σε μια γενικότερη μελέτη Κοόρτης (Cohort study)² και να μελετηθούν οι μεταβολές αντιλήψεων και διαδικτυακών συνηθειών των μονάδων ανάλυσης σε βάθος χρόνου. Παράλληλα καθώς πρόκειται για τη μεγαλύτερη σε δείγμα έρευνα τέτοιου περιεχομένου σε επίπεδο επικράτειας μπορεί να αποτελέσει και εργαλείο σχεδιασμού πολιτικής από

¹ Deming, W. Edwards (1990). Sample Design in business research. John Wiley and Sons. p. 31. ISBN 0-471-52370-4.

² Meirik, O. "[Cohort and Case-Control Studies](#)". In Campana, Aldo (ed.). Reproductive Health. Geneva Foundation for Medical Education and Research.

κέντρα λήψης αποφάσεων όπως είναι το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων όσον αφορά στην ενημέρωση και την κατάρτιση των μαθητών για την ασφαλή χρήση του διαδικτύου. Σε κάθε περίπτωση είναι ένα χρήσιμο εργαλείο στα χέρια της εκπαιδευτικής κοινότητας καθώς μέσα από την έρευνα αναδεικνύονται οι στρεβλές συνήθειες των παιδιών κατά τη χρήση του διαδικτύου, που μπορεί να τα οδηγήσουν σε δύσκολες ή ακόμα και επικίνδυνες καταστάσεις.

Γενικά Συμπεράσματα

Συμπερασματικά προκύπτει ότι ένα μεγάλο ποσοστό γονιών στην Ελλάδα αντιμετωπίζει τη χρήση του διαδικτύου από τα παιδιά με έλλειψη δέουσας προσοχής, μη θέτοντας όρια και κανόνες ακόμα και σε παιδιά ηλικίας Δημοτικού ή και μικρότερα.

Τα παιδιά κάνουν χρήση των κοινωνικών δικτύων σε όλο και μικρότερη - μη επιτρεπτή ηλικία, ανοίγοντας πολλές φορές προφίλ δηλώνοντας ψευδή ηλικία, εν αγνοία των γονιών τους. Ένα μεγάλο ποσοστό αυτών θέτει τον εαυτό του σε κίνδυνο υιοθετώντας λάθος πρακτικές όπως το να αποδέχεται αιτήματα φιλίας από αγνώστους, να συναντιέται με ανθρώπους που γνώρισε μέσω διαδικτύου, να μοιράζεται πολύ προσωπικές φωτογραφίες στο διαδίκτυο, να κοινοποιεί υλικό χωρίς να σκέφτεται πιθανές συνέπειες... Μια από τις χαρακτηριστικές συνέπειες που προκύπτει μέσα από τις απαντήσεις είναι το γεγονός ότι ένα στα πέντε παιδιά δηλώνει ότι έχει δεχτεί κάποιου είδους διαδικτυακή παρενόχληση σε κάποια στιγμή της «ψηφιακής» ζωής του.

Όσον αφορά στο καίριο θέμα της υπερβολικής ενασχόλησης, σχεδόν τα μισά παιδιά παραδέχονται ότι παραμελούν τις δραστηριότητες τους για χάρη του διαδικτύου ενώ περίπου 1 στα 3 παιδιά είτε παραδέχεται, είτε νομίζει ότι έχει πρόβλημα εθισμού στο διαδίκτυο.

Επιμέρους από τα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει ότι σχεδόν το σύνολο των παιδιών χρησιμοποιεί το διαδίκτυο είτε καθημερινά είτε τις μισές ημέρες της εβδομάδας. Κινητό τηλέφωνο διαθέτουν 9 στα 10 παιδιά, η πλειοψηφία των παιδιών ξεκινά να μπαίνει στο διαδίκτυο στην ηλικία των 7-8 ετών, ηλικία όμως που βαίνει διαρκώς μειούμενη στην πάροδο του χρόνου. Ένα στα πέντε παιδιά ξεκινά να μπαίνει στο διαδίκτυο στην πολύ μικρή και ευαίσθητη ηλικία των 4-6 ετών. Τα κορίτσια, όπως προκύπτει από την έρευνα ασχολούνται κυρίως με τα κοινωνικά δίκτυα και τα αγόρια με τα διαδικτυακά παιχνίδια.

Από τις απαντήσεις του δείγματος δεν προκύπτουν σημαντικές διαφορές σε ποσοστά από μεταβλητές, όπως είναι η περιοχή δειγματοληψίας και το μορφωτικό επίπεδο των γονιών.

Προτεινόμενες Δράσεις από το Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου

Από τα αποτελέσματα της έρευνας είναι εμφανές ότι:

- Απαιτείται ενδυνάμωση της γνώσης ασφαλούς χρήσης του διαδικτύου όχι μόνο στα παιδιά αλλά και στους γονείς. Μέσω των συνολικών δράσεων του Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου θα επιχειρηθεί η περαιτέρω ευαισθητοποίηση της δύσκολα προσεγγιζόμενης ομάδας των γονιών, έτσι ώστε να ενημερωθούν για τους κινδύνους που ελλοχεύουν στο διαδίκτυο με τέτοιο τρόπο, ώστε να διαφυλαχτεί ότι δε θα καταλήξουν στη «δαιμονοποίηση» του μέσου.
- Υπάρχει αναγκαιότητα εκπαίδευσης όλων των εκπαιδευτικών - ανεξαρτήτου ειδικότητας - σε θέματα ασφαλούς χρήσης διαδικτύου, έτσι ώστε εκτός από το να καταστούν αποτελεσματικά

υποστηρικτικοί σε παιδιά που ενδεχομένως χρειαστούν τη βοήθεια τους, να ενδυναμωθεί και η εμπιστοσύνη των παιδιών προς εκείνους στα γενικότερα θέματα χρήσης του διαδικτύου.

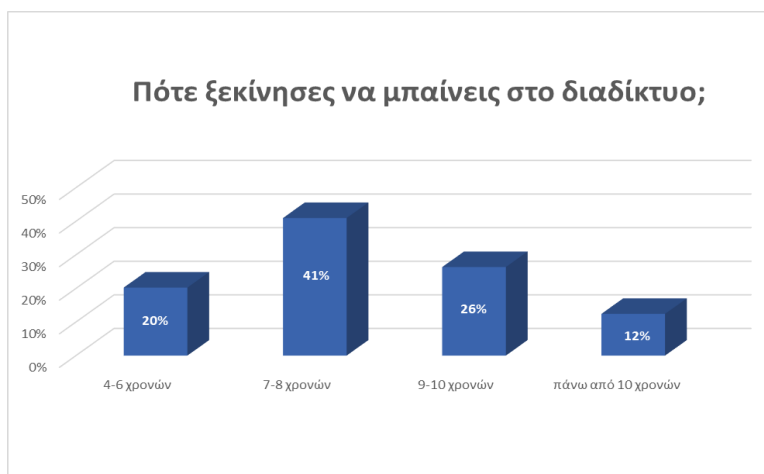
- Απαιτείται ενδυνάμωση της γνώσης καλών πρακτικών χρήσης διαδικτύου από τα παιδιά. Το Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου σε συνεργασία με άλλους εμπλεκόμενους φορείς θα αναλάβει πρωτοβουλίες έτσι ώστε να πειστούν οι υπεύθυνοι στα κέντρα λήψης αποφάσεων (Υπουργείο Παιδείας) για την αναγκαιότητα άμεσης εισαγωγής στα σχολεία μαθήματος ασφαλούς χρήσης του διαδικτύου.

Παράλληλα, ο σχεδιασμός της πολιτικής ευαισθητοποίησης και αφύπνισης του Ελληνικού Κέντρου Ασφαλούς Διαδικτύου στηρίζεται και θα στηριχθεί και στο μέλλον κατά ένα πολύ μεγάλο μέρος στα αποτελέσματα της έρευνας. Θα δημιουργηθεί στοχευμένο διαδραστικό εκπαιδευτικό υλικό για όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες που θα διατεθεί στα σχολεία, αλλά και ειδικό υλικό για την επιμόρφωση των γονιών και των εκπαιδευτικών.

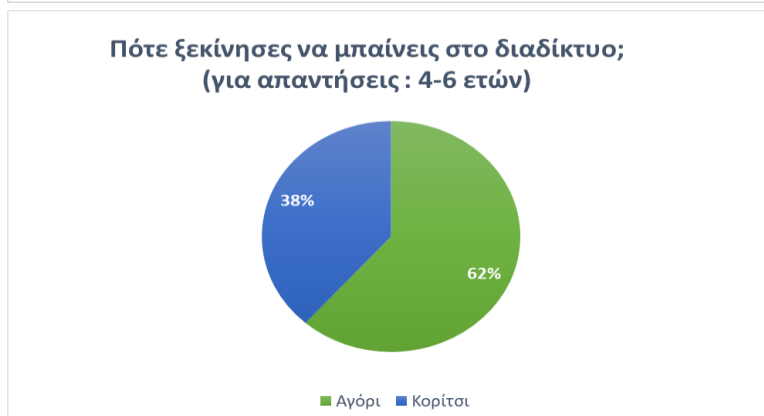
Σχέση Παιδιών με το Διαδίκτυο

Το Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου σε αυτήν την ενότητα της έρευνας επιχείρησε να σκιαγραφήσει τη γενικότερη στάση που υιοθετούν τα παιδιά στην Ελλάδα όσον αφορά στη χρήση του διαδικτύου. Σημαντικοί παράμετροι είναι η ηλικία έναρξης της διαδικτυακής ενασχόλησης των παιδιών, το μέσο πρόσβασης που χρησιμοποιούν, το είδος των δραστηριοτήτων που προτιμούν ανά ηλικία, το επίπεδο ενημέρωσης που λαμβάνουν όσον αφορά στους κινδύνους του διαδικτύου, από πού προέρχεται κυρίως αυτή η ενημέρωση καθώς και το βαθμό επίβλεψης από τους γονείς τους.

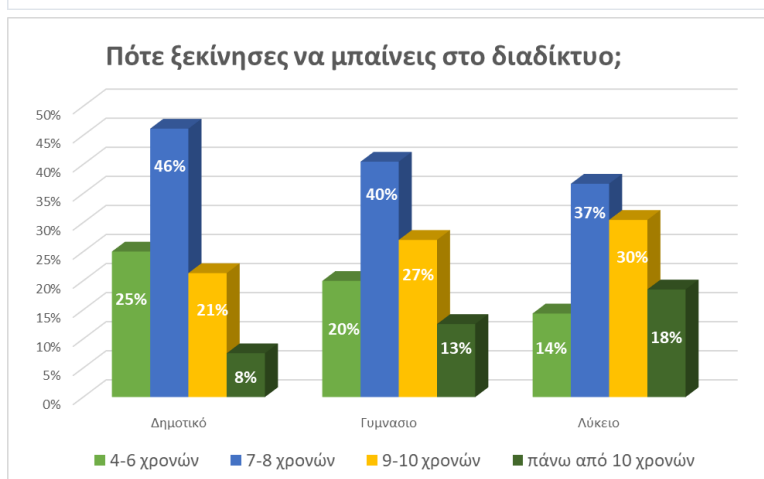
Η πλειοψηφία των παιδιών (41%) ξεκινά να χρησιμοποιεί το διαδίκτυο στην ηλικία των 7-8 ετών ενώ 20% δηλώνει ότι ξεκίνησε τη χρήση του διαδικτύου στην πολύ μικρή ηλικία των 4-6 ετών.

Βάση των στοιχείων στην πολύ μικρή ηλικία των 4-6 ετών μπαίνουν στο διαδίκτυο κυρίως τα αγόρια σε ποσοστό 62% και δευτερευόντως τα κορίτσια σε ποσοστό 38%.

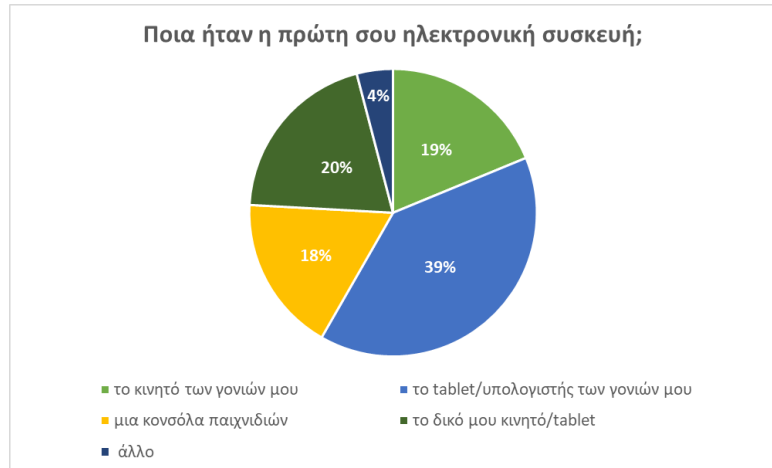

Από τα επιμέρους στοιχεία προκύπτει πως τα τελευταία χρόνια τα παιδιά μπαίνουν όλο και σε μικρότερη ηλικία στο διαδίκτυο. Δηλαδή τα παιδιά που πάνε τώρα στην Ε' και ΣΤ' Δημοτικού δηλώνουν κατά 25% ότι ξεκίνησαν να μπαίνουν στο διαδίκτυο στην ηλικία των 4-6 ετών. Το αντίστοιχο ποσοστό για τα παιδιά που πάνε τώρα Λύκειο είναι 14%, δηλαδή σαφώς μικρότερο. Παράλληλα, το 8% των παιδιών που είναι τώρα στην Ε' και ΣΤ' Δημοτικού

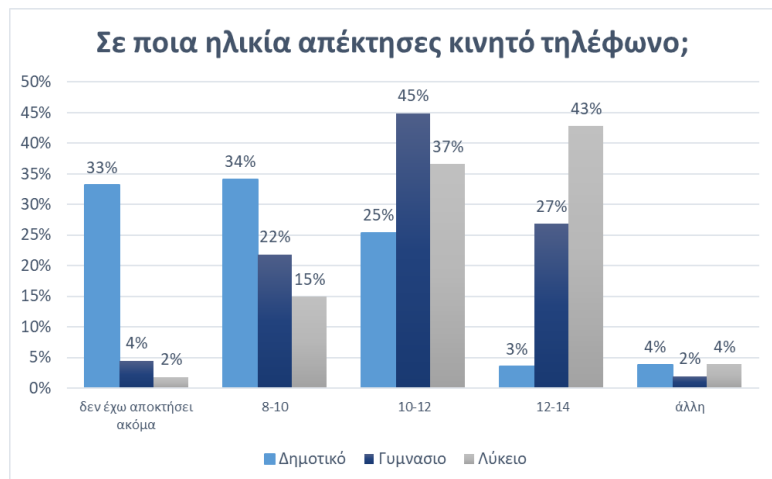

δηλώνει ότι ξεκίνησε να μπαίνει στο διαδίκτυο άνω από 10 χρονών, ενώ το ποσοστό αυτό για τα παιδιά του Λυκείου είναι 18%.

Η πρώτη ηλεκτρονική συσκευή που χρησιμοποίησαν για να μπουν στο διαδίκτυο είναι το tablet ή ο υπολογιστής των γονιών τους σε ποσοστό 39%, ακολουθεί το δικό τους κινητό ή tablet σε ποσοστό 20% το κινητό τηλέφωνο των γονιών τους με 19%, μια κονσόλα παιχνιδιών σε ποσοστό 18%. Από τα επιμέρους ποσοστά φαίνεται ότι, αν εξαιρέσουμε το tablet/υπολογιστή των γονιών που καταλαμβάνει την πρώτη θέση στις απαντήσεις των παιδιών σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, τα μικρότερης ηλικίας παιδιά κατατάσσουν πιο ψηλά το κινητό των γονιών ως την πρώτη ηλεκτρονική συσκευή, ενώ τα παιδιά των μεγαλύτερων ηλικιών μια κονσόλα παιχνιδιών. Αυτό δείχνει την τάση που υπάρχει τα κινητά τηλέφωνα τα τελευταία χρόνια να είναι πολύ-υπολογιστές που αντικαθιστούν άλλες συσκευές.

Κινητό τηλέφωνο έχει το 90% των παιδιών. Στην ηλικία των 10-12 ετών το 40% των παιδιών έχει ήδη αποκτήσει δικό του κινητό τηλέφωνο, ενώ ένα 23% το αποκτά στην ηλικία των 8-10 ετών. Από τα παιδιά του Λυκείου μόνο ένα 2% απαντά ότι δεν έχει αποκτήσει ακόμα κινητό τηλέφωνο.

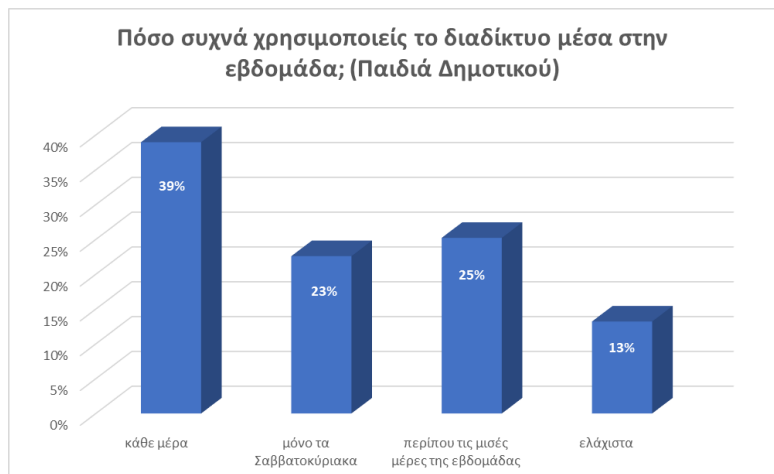
Το κινητό τηλέφωνο είναι το κύριο μέσο πρόσβασης των παιδιών στο διαδίκτυο με ποσοστό 73%. Από τα επιμέρους στοιχεία προκύπτει ότι στο διαδίκτυο μέσω του κινητού μπαίνει το 84% των παιδιών στο Λύκειο, το 79% των παιδιών στο Γυμνάσιο και το 44% των παιδιών στο Δημοτικό. Τα κορίτσια μπαίνουν κατά 55% στο διαδίκτυο μέσω του κινητού και τα αγόρια κατά 45%. Tablet και laptop φαίνεται ότι χρησιμοποιούν κυρίως τα παιδιά Δημοτικού σε ποσοστό 30% και 16% αντίστοιχα.

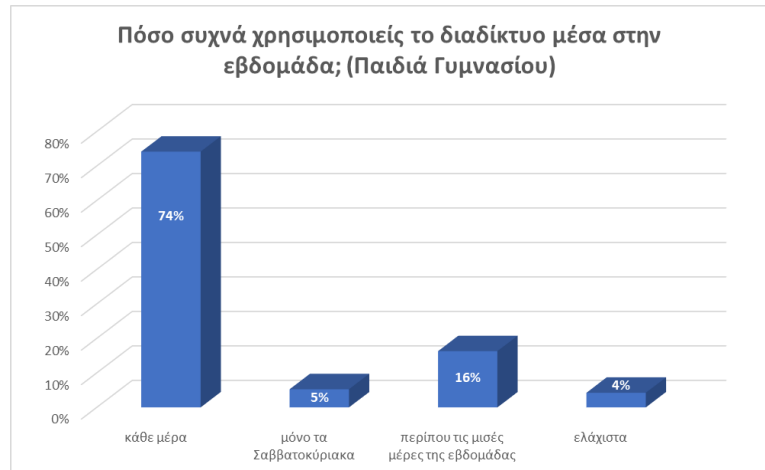
Το 69% χρησιμοποιεί το διαδίκτυο κάθε μέρα, το 17% περίπου τις μισές μέρες της εβδομάδας, το 8% μόνο το Σαββατοκύριακο και το 6% το χρησιμοποιεί ελάχιστα.

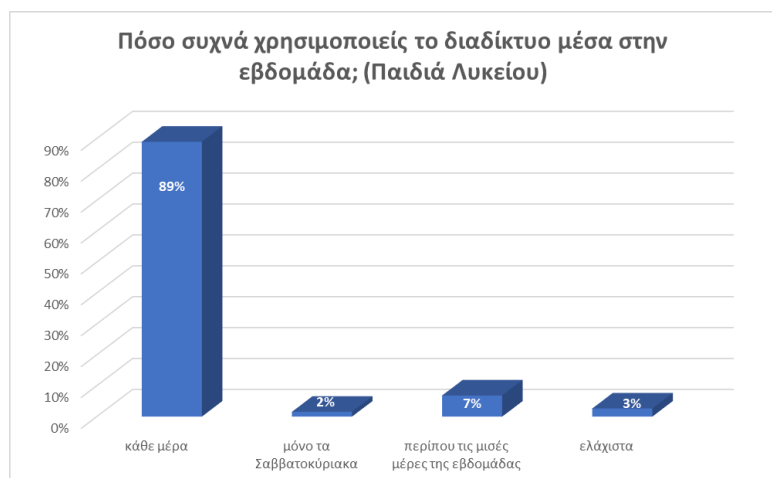
Τα παιδιά Δημοτικού χρησιμοποιούν το διαδίκτυο κατά 39% κάθε μέρα, κατά 25% περίπου τις μισές μέρες της εβδομάδας, 23% μόνο τα Σαββατοκύριακα και 13% ελάχιστα.

Από τα παιδιά Γυμνασίου το 74% χρησιμοποιεί το διαδίκτυο σε καθημερινή βάση, το 16% περίπου τις μισές μέρες της εβδομάδας, ένα 5% μόνο τα Σαββατοκύριακα και ένα 4% δηλώνει ελάχιστα.

Από τα παιδιά Λυκείου το 89% κάνει καθημερινή χρήση του διαδικτύου, το 7% ασχολείται περίπου τις μισές μέρες της εβδομάδας, ένα 2% μόνο τα Σαββατοκύριακα και ένα 3% ελάχιστα.

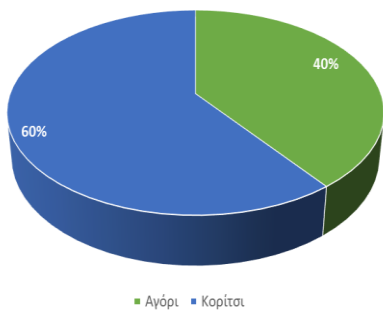

Στην ερώτηση «Τι κάνεις συνήθως όταν είσαι στο διαδίκτυο;» τα παιδιά απαντούν ότι μιλάνε με τους φίλους τους (25%), βλέπουν ταινίες ή ακούν μουσική (23%), παίζουν παιχνίδια (17%). Τα κορίτσια κυρίως μιλάνε με τους φίλους τους (με ποσοστό 60% έναντι 40% των αγοριών), βλέπουν ταινίες ή ακούν μουσική (σε ποσοστό 63% έναντι 37% των αγοριών) και τα αγόρια παίζουν παιχνίδια (σε ποσοστό 70% έναντι 30% των κοριτσιών). Η ενασχόληση με τα

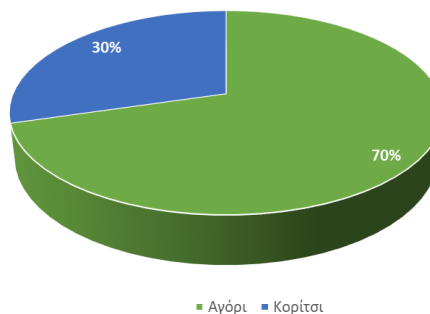

διαδικτυακά παιχνίδια έρχεται πρώτη σε προτίμηση στα παιδιά Δημοτικού ενώ η αγαπημένη ασχολία στο διαδίκτυο για τα παιδιά Λυκείου φαίνεται ότι είναι η επικοινωνία με φίλους τους. Τα παιδιά και από τις τρεις εκπαιδευτικές βαθμίδες απολαμβάνουν να βλέπουν ταινίες/να ακούν μουσική στο διαδίκτυο.

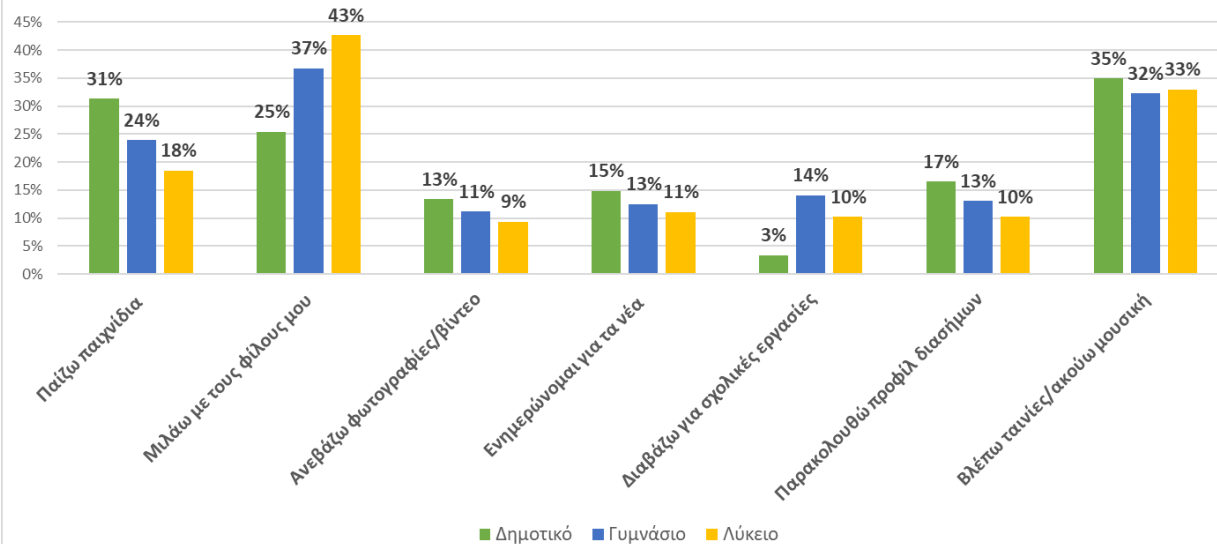
Χρήση διαδικτύου για συνομιλία με φίλους

Χρήση διαδικτύου για online gaming

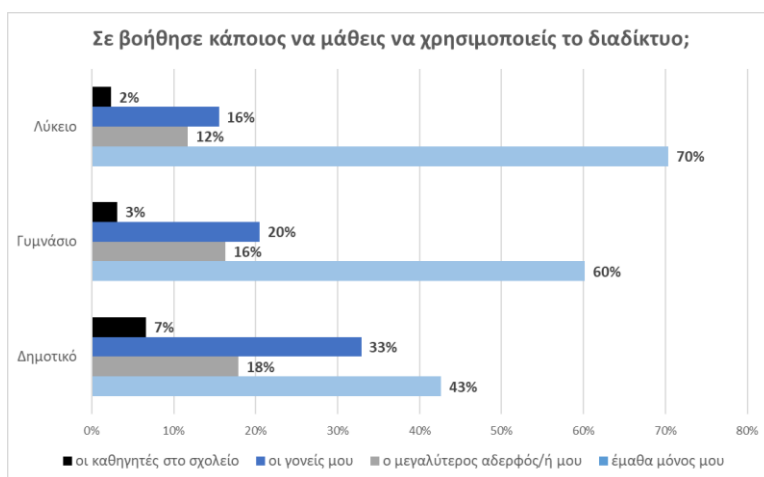
Τι κάνεις πιο συχνά στο διαδίκτυο;

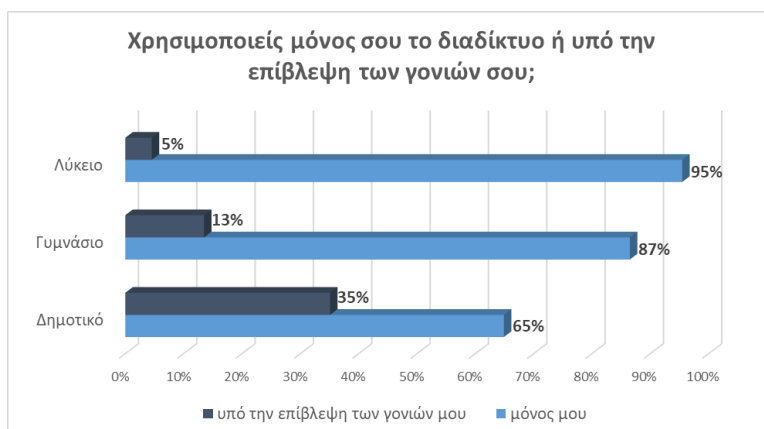
Η πλειοψηφία των παιδιών (58%) δηλώνει ότι έμαθε μόνο του να χρησιμοποιεί το διαδίκτυο και μόλις ένα 4% δηλώνει ότι έμαθε να το χρησιμοποιεί στο σχολείο από κάποιον εκπαιδευτικό. Ένα 22% έμαθε τη χρήση του διαδικτύου από τους γονείς του και ένα 16% από το μεγαλύτερο αδερφό/αδερφή του.

Από τα επιμέρους στοιχεία προκύπτει ότι όσο παίρνουν τα χρόνια να μεν τα παιδιά συνεχίζουν να μαθαίνουν κατά ένα πολύ μεγάλο ποσοστό να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο μόνο τους, όμως κυρίως οι γονείς και δευτερευόντως τα μεγαλύτερα αδέρφια αναλαμβάνουν όλο και μεγαλύτερο μέρος της εκπαίδευσής τους σε αυτόν τον τομέα. Σύμφωνα με τις απαντήσεις των παιδιών μόνο ένα 7% στο Δημοτικό, 3% στο Γυμνάσιο και 2% στο Λύκειο έμαθε να χρησιμοποιεί το διαδίκτυο με τη βοήθεια κάποιου εκπαιδευτικού.

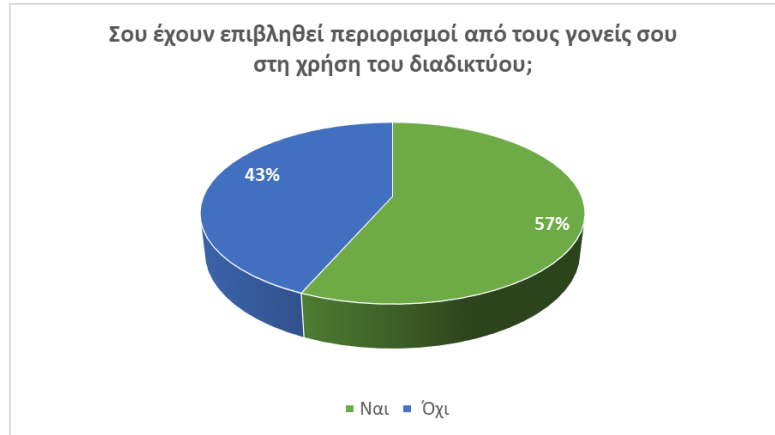
Το 83% των παιδιών (50% αγόρια - 50% κορίτσια) δηλώνει ότι μπαίνει στο διαδίκτυο χωρίς επίβλεψη και όπως προκύπτει από τη βαθύτερη

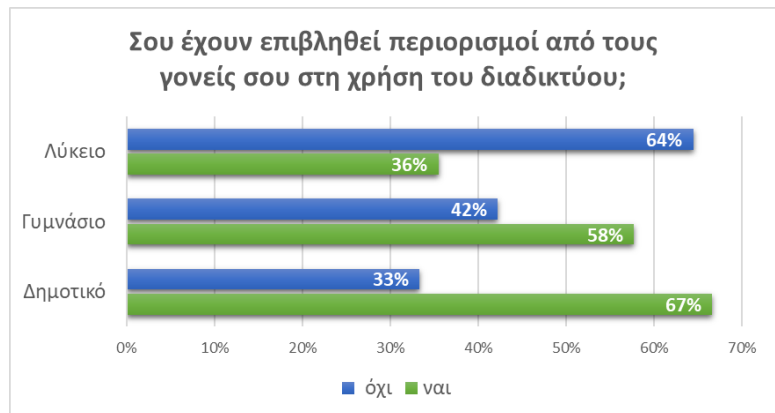
ανάλυση των αποτελεσμάτων ακόμα και στην ηλικία του Δημοτικού ένα μεγάλο ποσοστό παιδιών δεν

επιβλέπεται από τους γονείς. Πιο συγκεκριμένα από τα παιδιά του Δημοτικού που απάντησαν δεν υπάρχει επίβλεψη στο 65%, από τα παιδιά Γυμνασίου στο 87% και από τα παιδιά Λυκείου στο 95%.

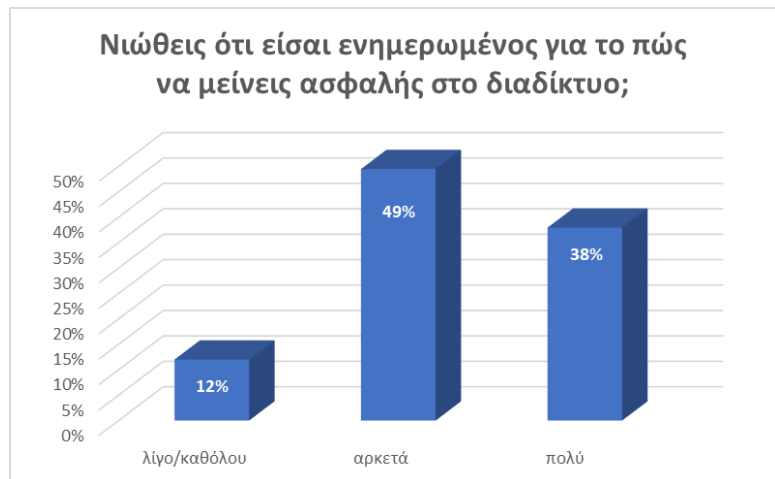
Όπως προκύπτει από τις απαντήσεις των παιδιών σχεδόν οι μισοί γονείς (43%) δεν θέτουν όρια στα παιδιά τους (48% στα κορίτσια - 52% στα αγόρια) όσον αφορά στη χρήση του διαδικτύου.

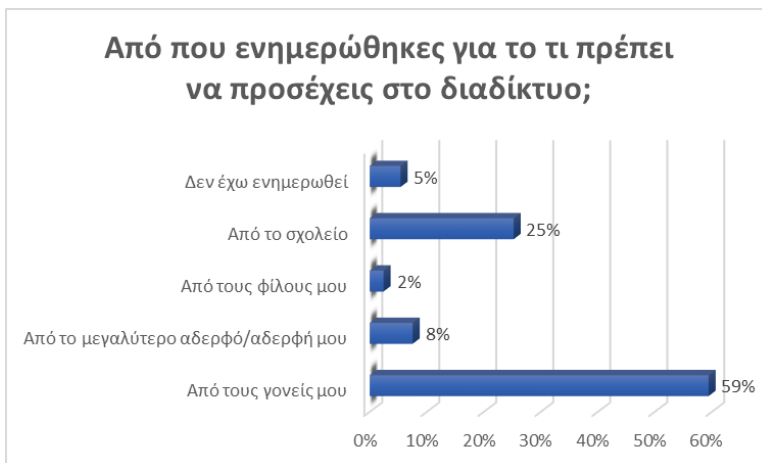
Ανά εκπαιδευτική βαθμίδα, στο 33% των παιδιών Δημοτικού, στο 42% των παιδιών Γυμνασίου και στο 64% των παιδιών Λυκείου οι γονείς δεν έχουν θέσει όρια και κανόνες κατά τη χρήση του διαδικτύου.

Παρά το γεγονός ότι τα παιδιά δηλώνουν αυτοδίδακτα, θεωρούν ότι γνωρίζουν πως να χρησιμοποιούν το διαδίκτυο με ασφάλεια και μόνο το 12% δηλώνει λίγο ή καθόλου ενημερωμένο.

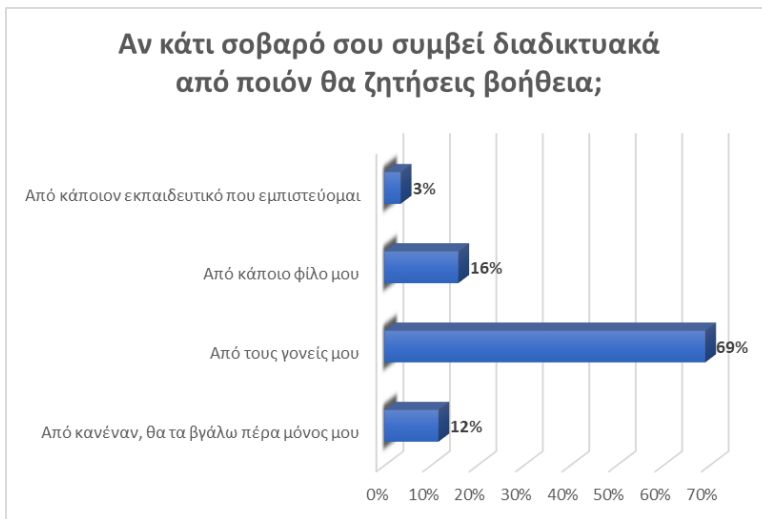
Η βασική ενημέρωση για το τι πρέπει να προσέχουν στο διαδίκτυο προήλθε κυρίως από τους γονείς (59%) και σε ένα ποσοστό 25% από το σχολείο. Καταγράφεται ένα 5% παιδιών που δηλώνει ότι δεν έχει ενημερωθεί καθόλου, ένα 8% που ενημερώθηκε από τον αδερφό/αδερφή και ένα 2% που ενημερώθηκε από φίλους.

Ένα 16% των παιδιών δε γνωρίζει πως/που να αναφέρει κάτι που το ενόχλησε ή το αναστάτωσε διαδικτυακά.

Στην ερώτηση «Αν κάτι σοβαρό σου συμβεί διαδικτυακά από ποιον θα ζητήσεις βοήθεια;» το 69% απάντησε στους γονείς μου, το 16% σε κάποιον φίλο, μόλις το 3% σε κάποιον εκπαιδευτικό και υπάρχει και ένα 12% που δηλώνει: «Από κανέναν, θα τα βγάλω πέρα μόνος μου».

Τα παιδιά Δημοτικού στην πλειοψηφία τους (82%) και τα παιδιά Γυμνασίου (70%) δηλώνουν ότι θα στραφούν στους γονείς τους για βοήθεια. Δε συμβαίνει το ίδιο όμως σε μεγαλύτερης ηλικίας παιδιά καθώς στο Λύκειο το 54% δηλώνει ότι θα ζητήσει τη βοήθεια των γονιών του, το 25% από ένα φίλο και το 18% θα επιχειρήσει να αντιμετωπίσει το όποιο πρόβλημα μόνο του. Εντύπωση προκαλεί ότι και στις τρεις εκπαιδευτικές βαθμίδες κατά μέσο όρο μόνο ένα 3% θα ζητήσει τη συνδρομή ενός εκπαιδευτικού.

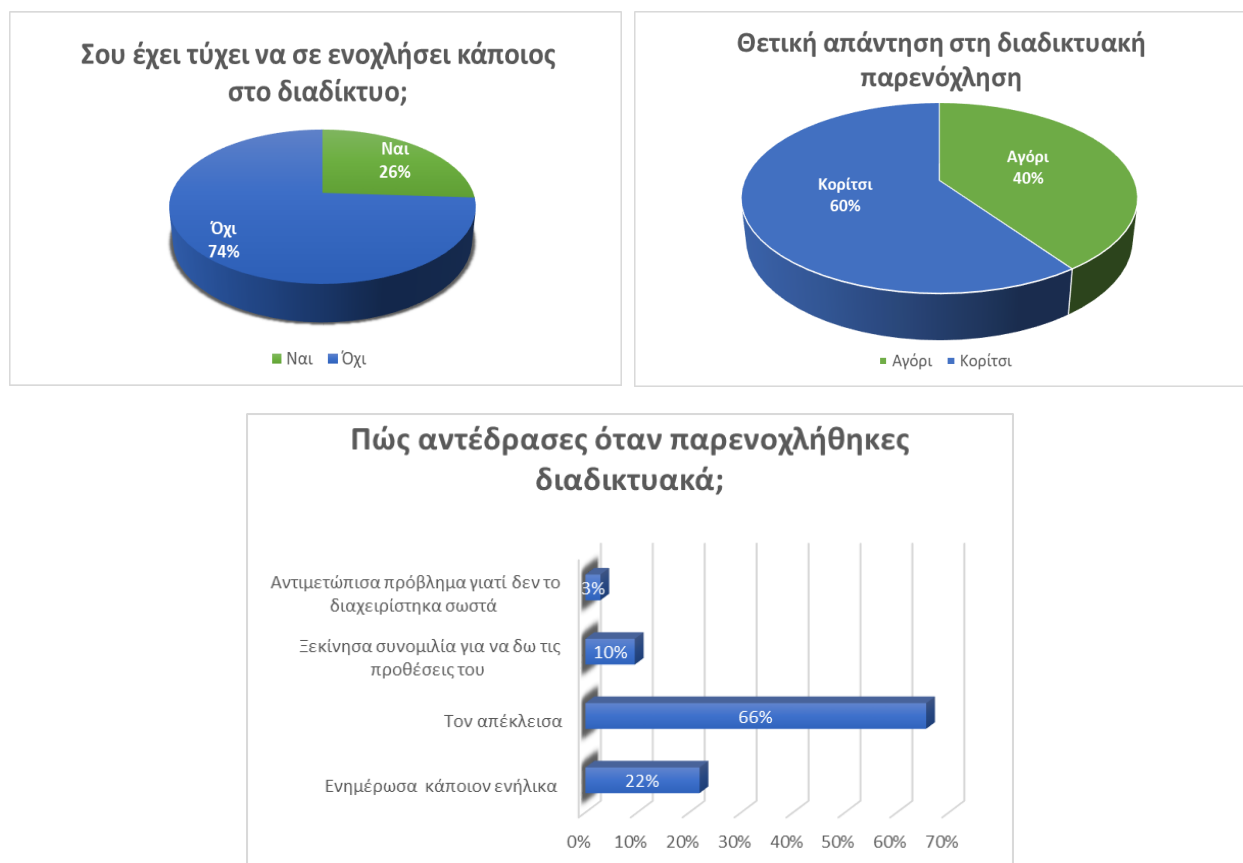

Κίνδυνοι διαδικτύου

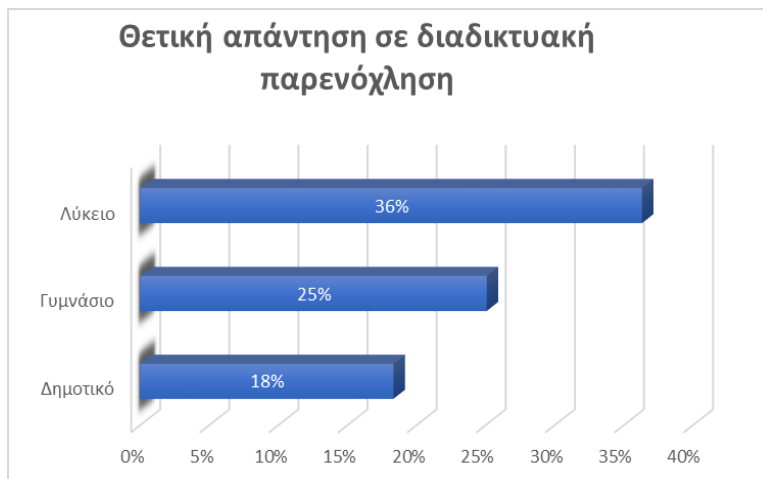
Ένα μεγάλο μέρος της έρευνας αφιερώθηκε στους κινδύνους που ελλοχεύουν στο διαδίκτυο και στο κατά πόσο τα παιδιά σήμερα μπορούν να τους διακρίνουν και να αυτοπροστατευτούν. Διαδικτυακός εκφοβισμός, διαδικτυακή παρενόχληση, ανταλλαγή προσωπικών φωτογραφιών, αποκάλυψη προσωπικών δεδομένων, προστασία διαδικτυακής φήμης, παιδεία στα μέσα είναι οι βασικοί κίνδυνοι που διερευνήθηκαν και μέσω των απαντήσεων προκύπτουν σημαντικά συμπεράσματα που μπορούν να βοηθήσουν στην προσπάθεια ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των παιδιών .

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

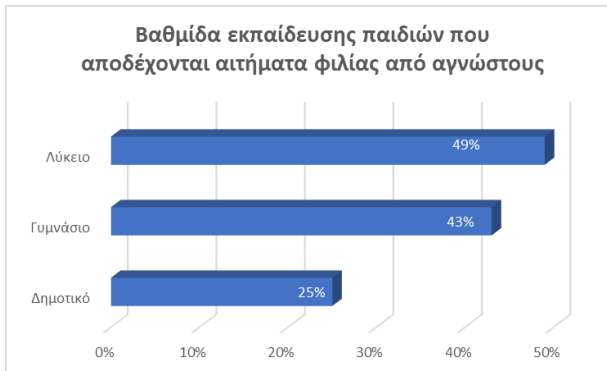
Διαδικτυακή παρενόχληση προκύπτει ότι έχει δεχτεί το 26% των παιδιών. Από τα παιδιά που απάντησαν θετικά το 60% είναι κορίτσια και το 40% αγόρια. Η πλειοψηφία (66%) αντέδρασε αποκλείοντας αυτόν/αυτήν που τα παρενόχλησε και μόνο το 22% ενημέρωσε για το θέμα κάποιον που εμπιστεύεται.

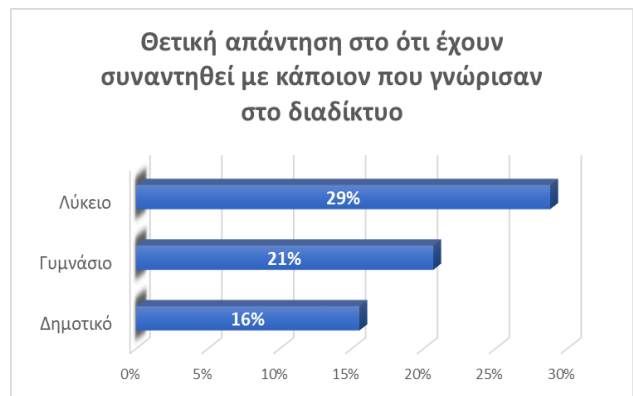
Από τα παιδιά Δημοτικού διαδικτυακή παρενόχληση έχει δεχτεί το 18%, από τα παιδιά Γυμνασίου το 25% και από τα παιδιά Λυκείου το 36%.

Το ανησυχητικό ποσοστό του 41% των παιδιών (51% των κοριτσιών και 49% των αγοριών) αποδέχεται αιτήματα φιλίας από αγνώστους, εκ των οποίων το 29% θέτει ως προϋπόθεση να έχει κάποιον κοινό φίλο με το πρόσωπο που του έκανε αίτημα φιλίας. Από αυτούς που δηλώνουν ότι αποδέχονται αιτήματα φιλίας από αγνώστους, από το Δημοτικό είναι το 25%, από τα παιδιά Γυμνασίου το 43% και από τα παιδιά του Λυκείου το 49%.

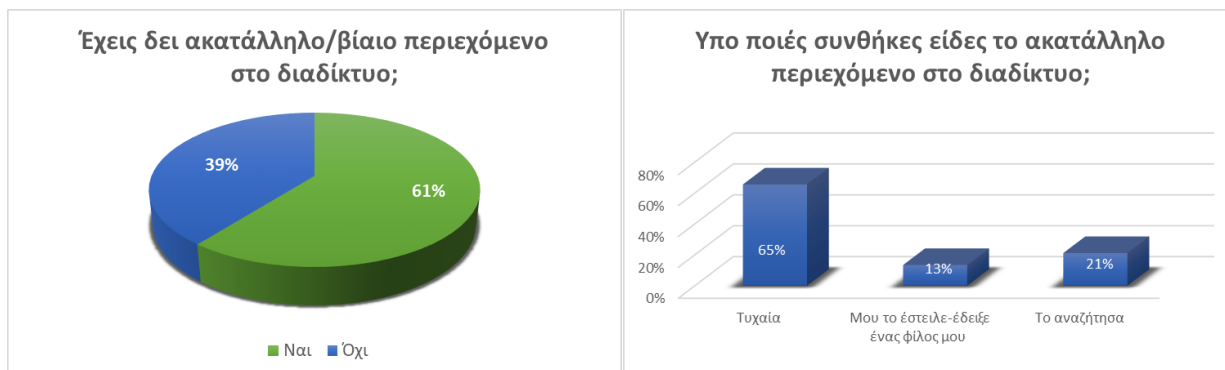
Το 21% των παιδιών (57% αγόρια - 43% κορίτσια) δηλώνει ότι έχει συναντηθεί με κάποιον που γνώρισε διαδικτυακά. Μάλιστα, το 16% των ερωτηθέντων παιδιών Δημοτικού απάντησε θετικά, το 21% των παιδιών Γυμνασίου και το 29% των παιδιών Λυκείου.

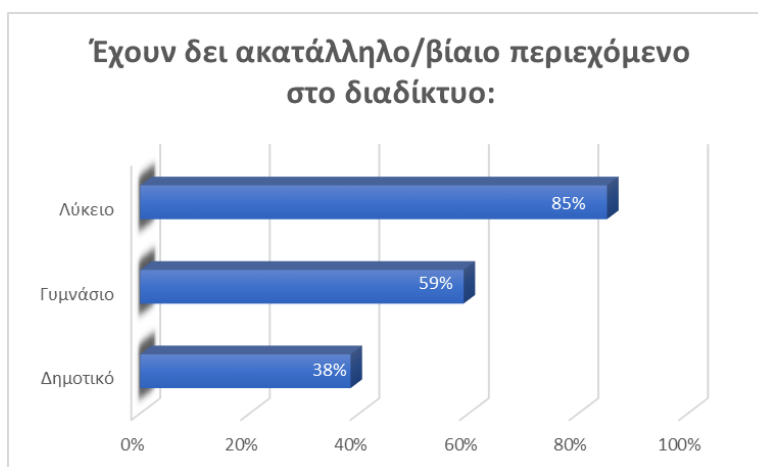
29% δε θεωρεί ότι με το να μιλήσει με κάποιον άγνωστο στο διαδίκτυο μπορεί να θέσει τον εαυτό του σε κίνδυνο.

Το 61% (55% αγόρια - 45% κορίτσια) έχει συναντήσει ακατάλληλο/βίαιο περιεχόμενο στο διαδίκτυο. Από αυτό το ποσοστό παιδιών, το 65% το είδε τυχαία, το 21% το έψαξε για να το βρει και στο 13% το έστειλε κάποιος φίλος.

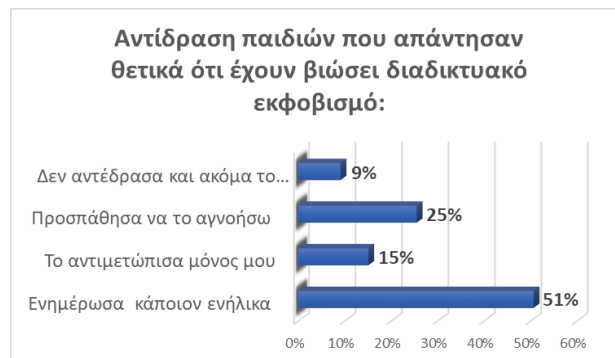
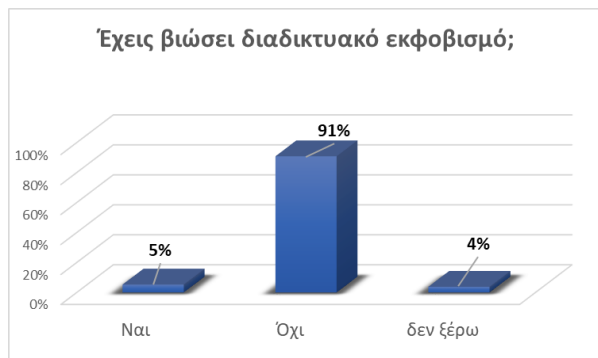
Από τα παιδιά Δημοτικού το 38% έχει συναντήσει ακατάλληλο/βίαιο περιεχόμενο στο διαδίκτυο, από τα παιδιά Γυμνασίου το 59% και από τα παιδιά Λυκείου το 85%.

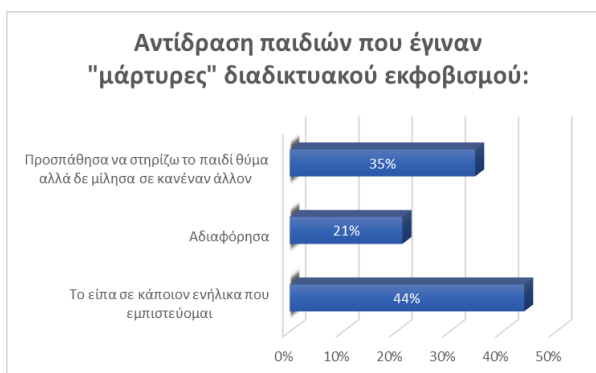
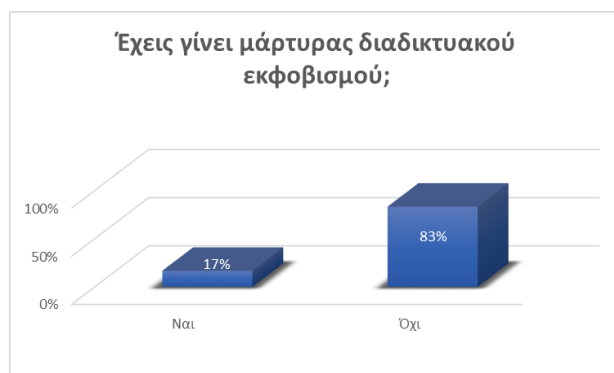
Το 14% των παιδιών (59% αγόρια - 41% κορίτσια) παραδέχεται ότι έχει μοιραστεί πολύ προσωπικές φωτογραφίες στο διαδίκτυο. Από τα παιδιά Δημοτικού απάντησε θετικά το 13%, από τα παιδιά Γυμνασίου το 12% και από τα παιδιά Λυκείου το 24%.

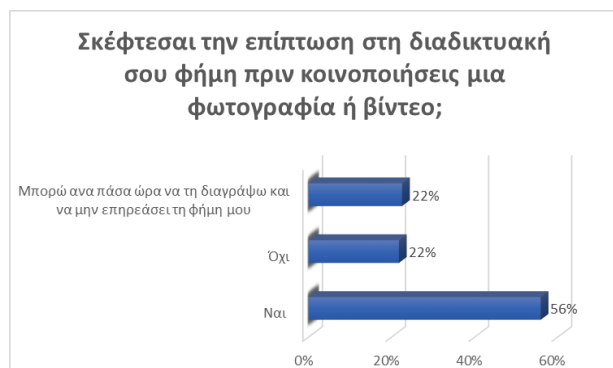
Μόλις το 5% δηλώνει ότι έχει πέσει θύμα διαδικτυακού εκφοβισμού και το 17% ότι έχει γίνει μάρτυρας διαδικτυακού εκφοβισμού. Από τα παιδιά που υπήρξαν θύματα διαδικτυακού εκφοβισμού, το 51% το ανέφερε σε κάποιον ενήλικα, το 25% το αγνόησε, το 15% το αντιμετώπισε μόνο του, ενώ το 9% δεν έκανε τίποτε και συνεχίσει να υφίσταται τις συνέπειες.

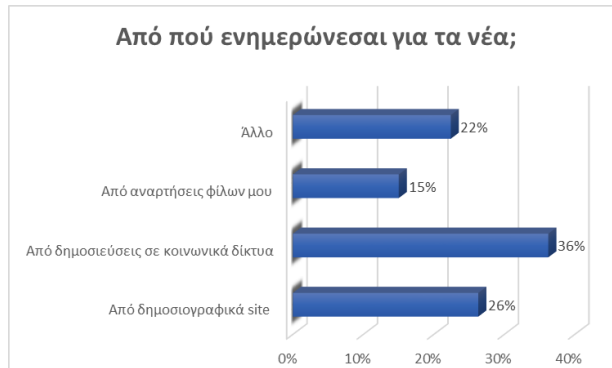
Από το 17% των παιδιών που δηλώνουν ότι αντιλήφθηκαν ότι κάποιος φίλος τους έχει πέσει θύμα cyberbullying το 21% αδιαφόρησε, το 35% προσπάθησε να στηρίξει το θύμα χωρίς όμως να μιλήσει και το 44% αντέδρασε αποκαλύπτοντας το περιστατικό σε κάποιον ενήλικα που εμπιστεύεται.

Το 44% των παιδιών (54% αγόρια - 46% κορίτσια) δε σκέφτονται τι επίπτωση μπορεί να έχει μια φωτογραφία ή ένα βίντεο στη διαδικτυακή τους φήμη πριν την ανεβάσουν στο διαδίκτυο. Τα μισά από αυτά μάλιστα (22%) θεωρούν ότι μπορούν ανά πάσα στιγμή να διαγράψουν δημοσιευμένο υλικό. Από τα παιδιά Δημοτικού λανθασμένη αντίληψη ότι μπορούν να διαγράψουν δημοσιευμένο υλικό έχει το 15%, από τα παιδιά Γυμνασίου το 25% και από τα παιδιά Λυκείου το 20%.

Τα παιδιά και οι νέοι ενημερώνονται κυρίως από δημοσιεύσεις σε κοινωνικά δίκτυα (36%) και από αναρτήσεις φίλων τους (15%). Περισσότεροι από τους μισούς μάλιστα (58%) δηλώνουν ότι μπορούν να ξεχωρίσουν μια αληθινή είδηση από μια ψεύτικη.

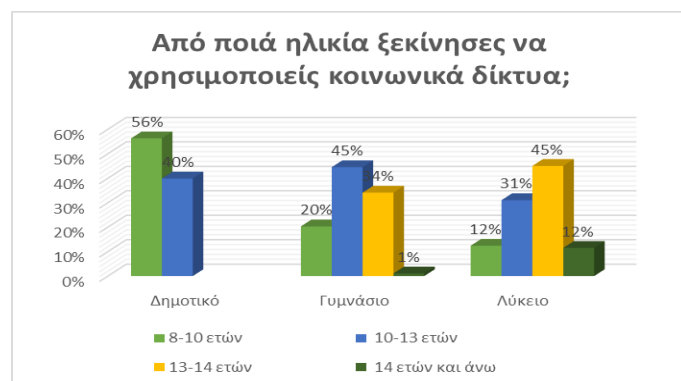

Χρήση κοινωνικών δικτύων

Σε αυτήν την ενότητα της έρευνας αναλύεται η σχέση των παιδιών με τα κοινωνικά δίκτυα και οι πρακτικές χρήσης που έχουν υιοθετήσει. Η ηλικία έναρξης της ενασχόλησης με τα κοινωνικά δίκτυα και οι συνθήκες κάτω από τις οποίες ξεκινούν αυτήν την ενασχόληση είναι οι δυο βασικές παράμετροι που εξετάζονται.

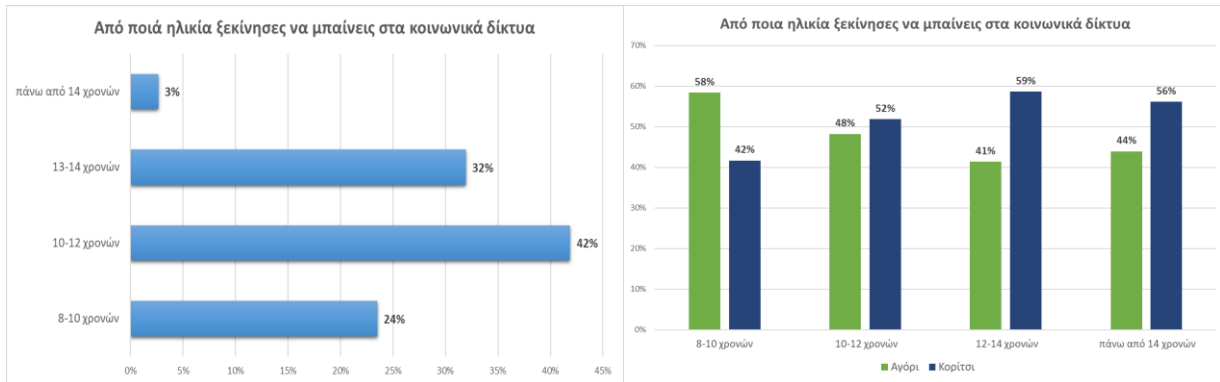
ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Η συντριπτική πλειοψηφία των παιδιών (86%) διαθέτει προφίλ σε κοινωνικό δίκτυο εκ των οποίων το 70% προκύπτει ότι ξεκινά την ενασχόληση πριν από την ηλικία των 13 ετών. Το 34% μάλιστα των παιδιών που διαθέτουν προφίλ σε κοινωνικά δίκτυα το άνοιξαν μόνα τους, χωρίς τη συγκατάθεση των γονιών τους.

Από τα επιμέρους στοιχεία προκύπτει ότι όσο περνάει ο καιρός τα παιδιά μπαίνουν όλο και πιο νωρίς στα κοινωνικά δίκτυα. Πιο συγκεκριμένα από τα παιδιά Δημοτικού που απάντησαν το 96% μπαίνει στα κοινωνικά δίκτυα σε μη επιτρεπτή ηλικία, από τα παιδιά Γυμνασίου το 65% ξεκίνησε να μπαίνει στα κοινωνικά δίκτυα σε μη επιτρεπτή ηλικία και από τα παιδιά Λυκείου το 43%.

Τα παιδιά που μπαίνουν στα κοινωνικά δίκτυα κατά πλειοψηφία (42%) στην ηλικία των 10-12 ετών (μη επιτρεπτή ηλικία). Από το 24% των παιδιών που μπαίνουν στα κοινωνικά δίκτυα στην ηλικία των 8-10 ετών το 58% είναι αγόρια και το 42% κορίτσια.

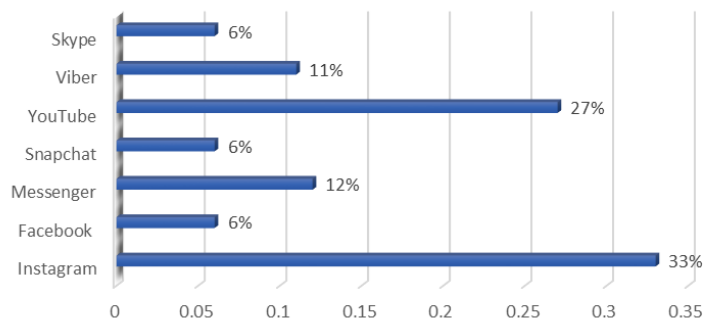

Το 18% των παιδιών που χρησιμοποιεί κοινωνικά δίκτυα δεν έχει το προφίλ του ιδιωτικό και ένα 16% δε γνωρίζει πως να αναφέρει κάποιον ή κάτι που το ενόχλησε στο διαδίκτυο.

Το κοινωνικό δίκτυο που χρησιμοποιούν περισσότερο τα παιδιά είναι το Instagram με ποσοστό 33% ενώ το Facebook χρησιμοποιείται περισσότερο μόλις από το 6% των παιδιών. Το Instagram προτιμούν σαφέστατα τα κορίτσια με ποσοστό 57% αλλά είναι και από τις πιο αγαπημένες ασχολίες του 43% των αγοριών. Στην προτίμηση των αγοριών πρωτίστως με 55% και δευτερευόντως των κοριτσιών με 45% ακολουθεί το YouTube με συνολικό ποσοστό 27%. Έπονται το Messenger με 12%, το Viber με 11%, το Skype και το Snapchat με 6%.

Ποιό κοινωνικό δίκτυο χρησιμοποιείς περισσότερο;

Χρονικά όρια Χρήσης του διαδικτύου

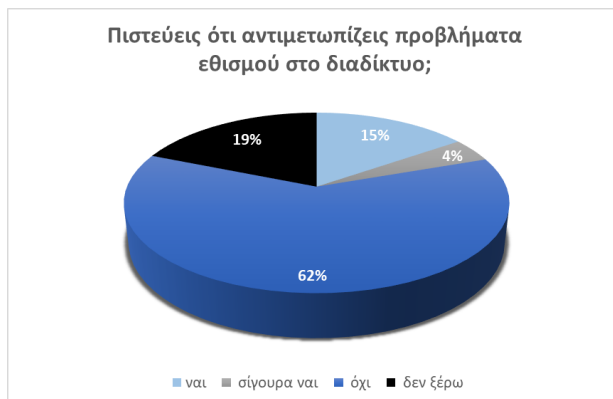
Η υπερβολική ενασχόληση των παιδιών με το διαδίκτυο αποτελεί διαχρονικό κίνδυνο και επίκεντρο μελέτης πολλών διαφορετικών ειδικοτήτων. Το Ελληνικό κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου επιχείρησε να καταγράψει τόσο το κατά πόσο τα παιδιά έχουν συναίσθηση του χρόνου που αφιερώνουν στο διαδίκτυο όσο και το πόσο χρόνο τελικά αφιερώνουν σε στις δυο δημοφιλέστερες δραστηριότητες τους στο διαδίκτυο, την ενασχόληση με τα κοινωνικά δίκτυα και με τα διαδικτυακά παιχνίδια.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

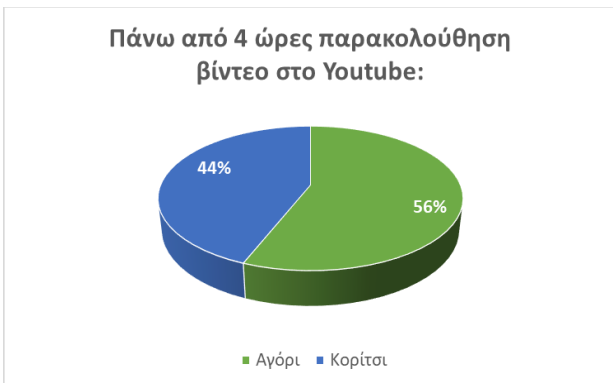
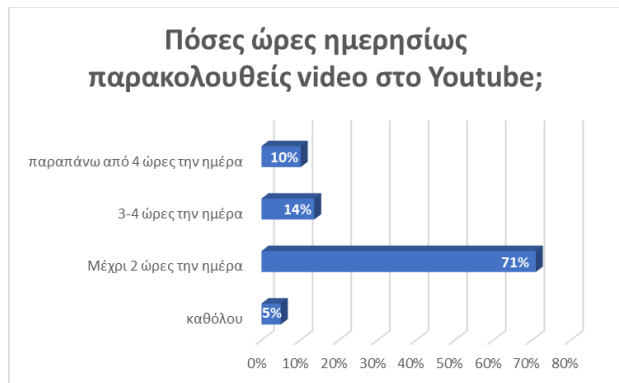
Το 43% νιώθει ότι παραμελεί από μερικές φορές έως πολύ συχνά τις δραστηριότητές του για χάρη του διαδικτύου (απαντήσεις: 'πολύ συχνά', 'συχνά' και 'μερικές φορές'). Μάλιστα το συναίσθημα αυτό είναι πιο έντονο σε παιδιά μεγαλύτερης ηλικίας (Λυκείου) όπου το ποσοστό φτάνει στο 58%. Σε επίπεδο Δημοτικού το 74% των παιδιών απαντούν ότι δεν παραμελούν ποτέ τις δραστηριότητές τους για χάρη του διαδικτύου.

Πρόβλημα εθισμού στο διαδίκτυο παραδέχεται ότι αντιμετωπίζει το 20% των ερωτηθέντων (απαντήσεις: 'ναι' και 'σίγουρα ναι') ενώ άλλο ένα 20% δεν ξέρει αν αντιμετωπίζει πρόβλημα εθισμού στο διαδίκτυο. Τα ποσοστά κυμαίνονται σχεδόν στα ίδια επίπεδα σε όλες τις ηλικίες. Από τα παιδιά που απάντησαν «σίγουρα ναι» το 55% είναι αγόρια και το 45% κορίτσια.

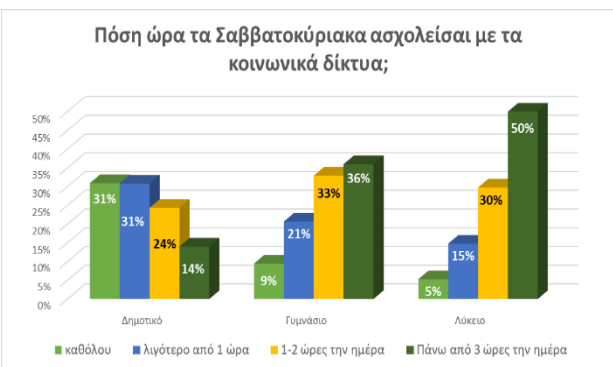
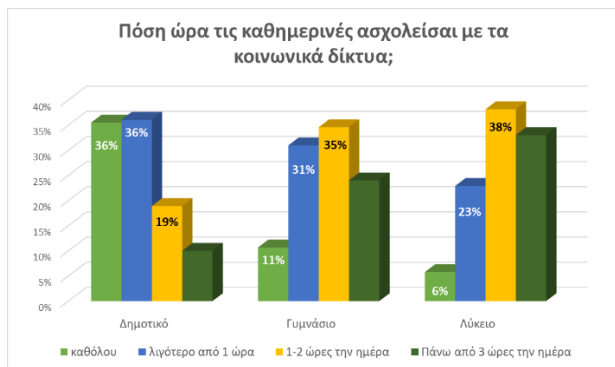
Το 71% των παιδιών παρακολουθεί video στο YouTube μέχρι 2 ώρες την ημέρα, 3-4 ώρες την ημέρα το 14% και περισσότερες από 4 ώρες την ημέρα το 10%. Τα ποσοστά κυμαίνονται στα ίδια περίπου επίπεδα σε όλες τις ηλικίες. Από εκείνους που απάντησαν πάνω από 4 ώρες την ημέρα το 56% είναι αγόρια και το 44% κορίτσια.

Με τα κοινωνικά δίκτυα μέχρι 2 ώρες την ημέρα ασχολείται το 63% των παιδιών, 3-4 ώρες το 13% και περισσότερες από 4 ώρες το 9%. Το ποσοστό των παιδιών που ασχολούνται περισσότερο από 4 ώρες με τα κοινωνικά δίκτυα κατά τη διάρκεια του Σαββατοκύριακου φτάνει στο 15%.

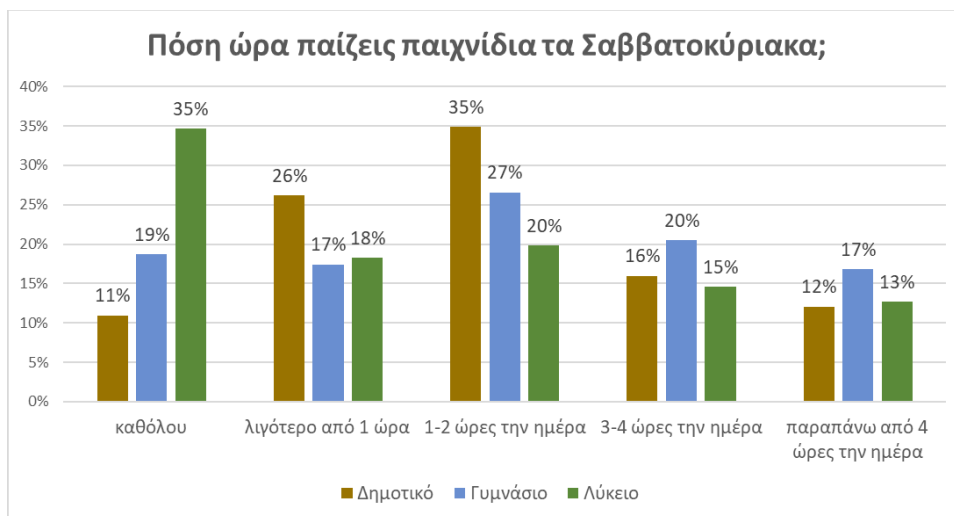
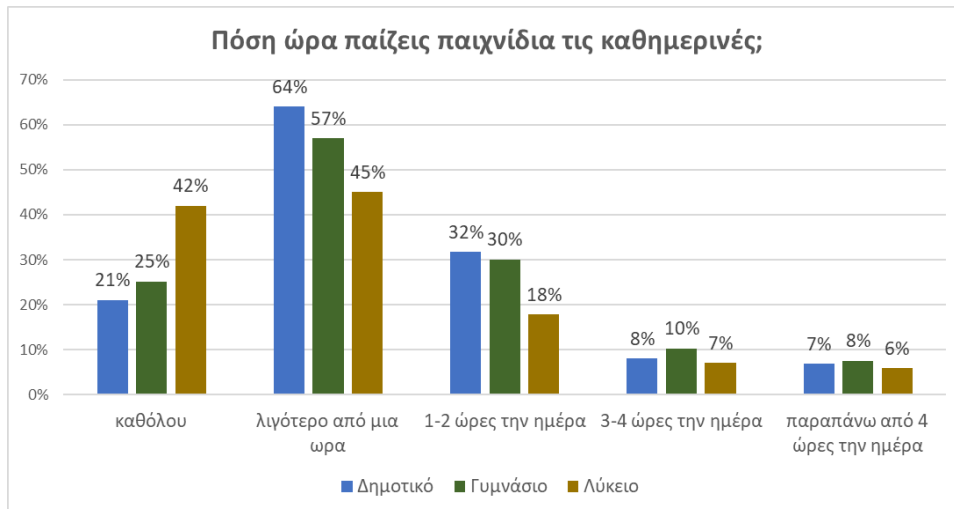

Τα παιδιά Λυκείου ασχολούνται κατά 33% από 3 ώρες και πάνω με τα κοινωνικά δίκτυα τις καθημερινές και κατά 50% τα Σαββατοκύριακα, τα παιδιά Γυμνασίου κατά 24% τις καθημερινές και κατά 36% τα Σαββατοκύριακα και τα παιδιά Δημοτικού κατά 10% τις καθημερινές και κατά 14% τα Σαββατοκύριακα. Από τα επιμέρους στοιχεία προκύπτει ακόμα ότι υπάρχει σαφέστατη υπεροχή των κοριτσιών (60%) στην ενασχόληση με τα κοινωνικά δίκτυα έναντι των αγοριών (40%)

Με τα διαδικτυακά παιχνίδια μέχρι 2 ώρες σε καθημερινή βάση ασχολείται το 57%, 3-4 ώρες την ημέρα το 9% και περισσότερες από 4 ώρες το 7%. Το ποσοστό των παιδιών που παίζουν περισσότερες από 4 ώρες κατά τη διάρκεια του Σαββατοκύριακου διπλασιάζεται και φτάνει το 15%. Με το διαδικτυακό παιχνίδι φαίνεται ότι ασχολούνται περισσότερο τα παιδιά Δημοτικού και Γυμνασίου ενώ είναι ξεκάθαρο ότι ασχολούνται κυρίως τα αγόρια (70% αγόρια - 30% κορίτσια)

Γενικές Οδηγίες από το Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου

Η σχέση των παιδιών με το διαδίκτυο σύμφωνα με τις επιστημονικές οδηγίες που υπάρχουν (Αμερικανική Παιδιατρική εταιρεία) δε θα πρέπει να ξεκινάει σε καμία περίπτωση και για κανένα λόγο πριν την ηλικία των 2 ετών. Από την ηλικία των 2- 4 ετών η επαφή των παιδιών με το διαδίκτυο θα πρέπει να γίνεται πολύ λίγη ώρα, πολύ επιλεκτικά ως προς το είδος του προγράμματος που παρακολουθούν και πάντα υπό την επίβλεψη των γονιών. Σε μεγαλύτερης ηλικίας παιδιά είναι πολύ σημαντική η θέσπιση ορίων και κανόνων όσον αφορά στη χρήση του διαδικτύου (χρόνος που ασχολούνται και ποιότητα προγραμμάτων) καθώς και η επίβλεψη των online δραστηριοτήτων του παιδιού από τους γονείς. Εξίσου σημαντική με την επίβλεψη είναι και η δημιουργία κινήτρων και ευκαιριών έτσι ώστε το παιδί να αποκτήσει ισορροπία μεταξύ της ψηφιακής ζωής του και των άλλων δραστηριοτήτων του (αθλήματα, χόμπυ, κοινωνικές συναναστροφές κ.α)

Η ενασχόληση με τα κοινωνικά δίκτυα δε θα πρέπει να ξεκινάει πριν από την επιτρεπτή ηλικία. Πολύ σημαντική είναι η σωστή επιλογή των ρυθμίσεων στο προφίλ του παιδιού (ιδιωτικό προφίλ) και η εκπαίδευση του παιδιού μέσω συχνών συζητήσεων για την υιοθέτηση σωστών πρακτικών χρήσης (π.χ. δε μιλάμε με αγνώστους, δεν αποκαλύπτουμε προσωπικά μας δεδομένα, δεν ανταλλάσσουμε πολύ προσωπικές φωτογραφίες κ.α.).

Από πολύ μικρή ηλικία θα πρέπει να καταρρίψουμε στη συνείδηση του παιδιού το μύθο της ανωνυμίας στο διαδίκτυο, θα πρέπει να του διδάξουμε ότι οι ίδιοι κανόνες καλής συμπεριφοράς που ισχύουν στην πραγματική ζωή ισχύουν και στο διαδίκτυο και θα πρέπει να του ενδυναμώσουμε το αίσθημα της υπευθυνότητας όταν βρίσκεται online.

Το διαδίκτυο είναι ένας υπέροχος κόσμος γεμάτος ευκαιρίες και προκλήσεις. Ας βοηθήσουμε τα παιδιά μας να τον απολαμβάνουν με ασφάλεια!